

26-28 aprilie 2012, Timișoara, Universitatea de Vest, expoziția:
„AKTIONSGRUPPE BANAT VS. SECURITATEA“, realizată cu prilejul Conferinței
40 Jahre „Aktionsgruppe Banat“ Akteure und Texte – Mitstreiter und Begleiter”
(40 de ani “Grupul de Acțiune Banat” actori și texte – combatanți și însoțitori).

Organizatori, realizatori și colaboratori:

CNSAS (CRISTINA ANISESCU - coordonator proiect; ANDREEA TURIANU și LIVIU BURLACU, Serviciul Programe Educaționale și Centrul de Istorie Orală, Direcția Cercetare, Expoziții, Publicații)

WILLIAM TOTOK

INSTITUTUL PENTRU ISTORIE ȘI CULTURĂ GERMANĂ DIN SUD-ESTUL EUROPEI, DIN CADRUL UNIVERSITĂȚII “LUDWIG MAXIMILIAN”, MÜNCHEN – IKGS

Prof. h. c. Dr. STEFAN SIENERTH, directorul IGKS (consultanță științifică)

Prof. Dr. ROXANA NUBERT (UNIVERSITATEA DE VEST, TIMIȘOARA)

Vernisajul: 26 aprilie 2012, Timișoara, Universitatea de Vest, ora 19.00

CRISTINA ANISESCU (CNSAS) ȘI WILLIAM TOTOK au inaugurat și prezentat expoziția documentară privind Grupului de Acțiune Banat.

Programm **40 Jahre „Aktionsgruppe Banat“** **Akteure und Texte – Mitstreiter und Begleiter** **Timiswar/Timișoara** **26. bis 28. April 2012**

Donnerstag, 26. April 2012

18:00 Uhr

Begrüßung und Eröffnung

Prof. Dr. Roxana Nubert (Univ. Temeswar); Klaus-Christian Olasz (Konsul der Bundesrepublik Deutschland in Temeswar); Prof. h. c. Dr. Stefan Sienerth, Direktor des IKGS

Leitung: Prof. Dr. Roxana Nubert

18:30 – 19:00 Uhr Richard Wagner (Berlin): „Groß Gott, Geistes! Kameraden! Fuck off!“ Wie und warum ich zur „Aktionsgruppe Banat“ kam

19:00 – 19:30 Ion Bogdan Lefter (Bukarest): „Aktionsgruppe“ – între poezia germană și cea românească. Impactul antologiei *Vint potrivit pînă la țare* / Prof. h. c. Dr. Peter Motzan (Augsburg): *Mäßiger bis starker Wind*. Zur Neuauflage einer einflussreichen Anthologie

19:30 – 20:00 Uhr: Eröffnung der Ausstellung „Die Aktionsgruppe Banat“ im Visier des kommunikativen Geheimdienstes Securitate (Cristina Amisescu, CNSAS Bukarest und William Totok, Foyer vor der Aula Magna)

20:00 Uhr: Empfang des Konsuls der Bundesrepublik Deutschland in Temeswar Klaus-Christian Olasz

Freitag, 27. April 2012

Leitung: Prof. h. c. Dr. Stefan Sienerth (IKGS, München)

9:00 – 9:30 Uhr

Prof. Dr. Roxana Nubert (Univ. Temeswar/Timișoara): Die „Aktionsgruppe Banat“ – drei Jahre „produktiver Provokation“

9:30:00 – 10:00 Uhr

Prof. Dr. Anton Sterbling (Hochschule der Sächsischen Polizei, Rostenburg): „Aktionsgruppe Banat“ – ein persönlicher Rückblick

10:00 – 10:30 Uhr

Dr. Graziella Predoiu (Univ. Temeswar/Timișoara): „Beläge mich, aber beläge mich schon!“ Lüge und Verrat in den Romanen Richard Wagners

10:30 – 11:15 Uhr

Diskussion und Kaffeepause

Leitung: Dr. Graziella Predoiu

11:15 – 11:45 Uhr

Balthasar Waizer (Temeswar/Timișoara): Roland Kirch – Versuch über eine zersetzte Welt

11:45–12:15 Uhr

Dr. Sabina Kienlechner (Berlin): Die „Aktionsgruppe Banat“ im Visier der Securitate

12:15–12:45 Uhr

Dr. Robert Elekes (Univ. Kronstadt/Brasov): Die „Aktionsgruppe Banat“ zwischen den Paradigmen der modernen und postmodernen Emancipation

12:45 – 14:00 Uhr

Diskussion und Mittagessen

Leitung: Prof. Dr. Anton Sterbling

14:00 – 14:30 Uhr

Tanja Becker (Univ. Temeswar): „Am Anfang waren die Wörter“ – Betrachtungen zu einigen Texten und Textauschnitten der „Aktionsgruppe Banat“

14:30 – 15:00 Uhr

Dr. Beate Petra Kory (Univ. Temeswar): „Sklavensprache“ in der Lyrik der „Aktionsgruppe Banat“ als Notwendigkeit und Herausforderung

15:00 – 16:30 Uhr

Schlussdiskussion und Kaffeepause

10:00 – 10:30 Uhr

Prof. Dr. Jürgen Lehmann (Univ. Erlangen-Nürnberg): Gruppenbildung im real existierenden Sozialismus. Die „Sächsische Dichterschule“ und die „Aktionsgruppe Banat“

10:30 – 11:15 Uhr

Diskussion und Kaffeepause

Leitung: Prof. Dr. Jürgen Lehmann

11:15 – 12:15 Uhr

Ernest Wichner (Literaturhaus Berlin): Vom roten Bart der Anarchie (Zur Lyrik Rolf Bosserts)

12:15 – 12:45 Uhr

Prof. h. c. Dr. Peter Motzan: Ein Splitterangebot. Erinnerungen eines Klausenbürgers Germanisten an die frühen Jahre der „Aktionsgruppe Banat“

12:45 – 14:00 Uhr

Diskussion und Mittagessen

Leitung: Prof. h. c. Dr. Peter Motzan

14:00 – 14:30 Uhr

Johann Lippert (Heidelberg) / Werner Krumm (Reichitz/Rehitz): Swastika zur Temeswarer Literaturreise: Die „Aktionsgruppe Banat“ und der „Adam-Möller-Guttenbrunn“-Literaturkreis

14:30 – 15:00 Uhr

Prof. Dr. Thomas Krefeld (LMU München): Welcome to the Hotel California, Temeswar (Romanian)

15:00 – 15:30 Uhr

Dr. René Kegelmann (IKGS, München): Zur Rezeption der „Aktionsgruppe Banat“ im Literaturbetrieb der Bundesrepublik Deutschland

15:30 – 16:15 Uhr

Diskussion und Kaffeepause

16:30 – 18:00 Uhr:

Podiumsdiskussion: „Am Anfang war das Gespräch“
 Moderation: Eduard Schneider (München):
 Teilnehmer: Werner Krumm, Johann Lippert, Gerhard Ortmann, Anton Sterbling, William Totok, Richard Wagner, Ernest Wichner

18:00 Uhr: Abendessen

19:00: Filmvorführung: Helmut Fraendorfer (Berlin): *Junge rumänischdeutsche Schriftsteller im Visier der Securitate*

Organisatorische Hinweise:

- Veranstaltungsort: Neue Aula
- Ausstellung und Empfang: Foyer vor der Aula Magna
- Gemeinsames Mittag- und Abendessen (Catering-Service)

Tagungsleitung:

Prof. Dr. Roxana Nubert
 Prof. h. c. Dr. Stefan Sienerth

Leitung: Prof. Dr. Thomas Krefeld

16:15 – 16:45 Uhr

William Totok (Berlin): Maßnahmen, Legenden und Unterstellungen. Erste Schritte der Securitate zur Zerschlagung der „Aktionsgruppe Banat“

16:45 – 17:15 Uhr

Prof. h. c. Dr. Stefan Sienerth: Das Verhältnis Nikolaus Barwangers zur „Aktionsgruppe Banat“ aus der Sicht der Securitate

17:15 – 17:45 Uhr

Prof. Dr. Daniel Vighi (Univ. Temeswar/Timișoara): Contracultur, subcultura și underground politic românesc în Timișoara perioada „Aktionsgruppe Banat“ (Oppositionelle und Subkultur, rumänischer politischer underground in Temeswar zur Zeit der „Aktionsgruppe Banat“)

17:45 – 18:15 Uhr

Dr. Cosmin Dragoste (Univ. Craiova): Die Sprachkrise bei der „Wiener Gruppe“ und der „Aktionsgruppe Banat“

18:15 – 19:15

Diskussion und Abendessen

19:30 Uhr

Autorenlektüre: Werner Krumm, Johann Lippert, Gerhard Ortmann, Anton Sterbling, William Totok, Richard Wagner, Ernest Wichner. (Moderation: Gerhardt Csejka, Frankfurt a. Main)

Samstag, 28. April 2012

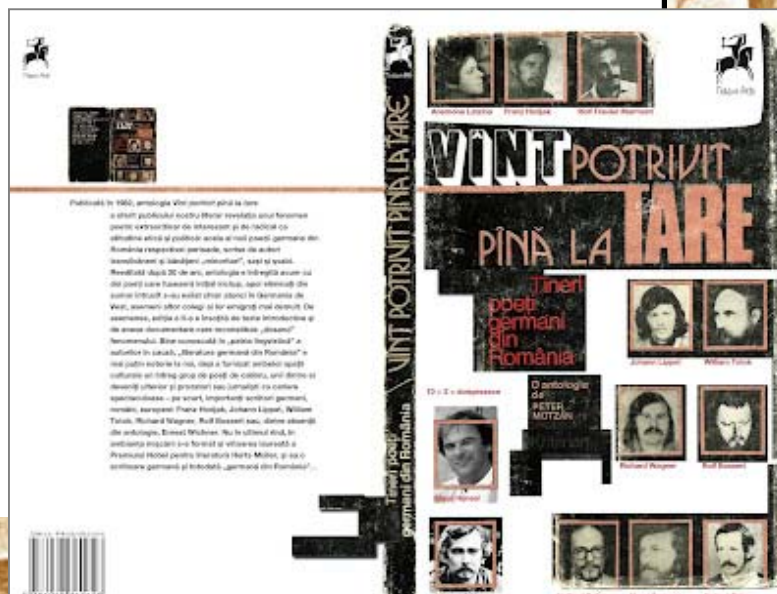
Leitung: Dr. René Kegelmann

9:00 – 9:30 Uhr

Gerhardt Csejka: Zwischen Niamtsdönd und halber Heimat – der Nobelpreis. Die „Banater Aktionsgruppe“ und ihr Umfeld als Paradigma

9:30 – 10:00 Uhr

Horst Samson (Neuberg): Der Einfall der Dichter. Blinde Literaturlandschaften – die Saat der „Aktionsgruppe Banat“ ist aufgegangen. Ein Blick zurück nach vorn zum 40. Geburtstag

Grupul de Acțiune Banat

La 2 aprilie 1972, un grup de tineri (studenți și elevi în anii terminali) au înființat Grupul de Acțiune Banat. Denumirea oficială sub care a funcționat era *Cenaclul "Universitas" al Casei de Cultură a Studenților din Timișoara*.

În 1975, grupul a fost "anihilat" de Securitate. O parte din membrii fostului "Aktionsgruppe Banat" a continuat să activeze în cadrul cenaclului Asociației Scriitorilor din Timișoara, "Adam Müller-Guttenbrunn" (*Literaturkreis*), care a funcționat între 1968 și 1989.

Zum Glück traf ich in der Stadt Freunde, eine Handvoll junge Dichter der „Aktionsgruppe Banat“. Ohne sie hätte ich keine Bücher gelesen und keine geschrieben. Noch wichtiger ist: Diese Freunde waren lebensnotwendig. Ohne sie hätte ich die Repressalien nicht ausgehalten. Ich denke heute an diese Freunde. Auch an die, die auf dem Friedhof liegen, die der rumänische Geheimdienst auf dem Gewissen hat.

Herta Müller, Rede anlässlich der Verleihung des Literaturnobelpreises in Stockholm, 10. Dezember 2009

Membrii Aktionsgruppe Banat

Die Mitglieder der Aktionsgruppe

1. Albert Bohn (kein Foto)
2. Rolf Bossert
3. Werner Kremm
4. Johann Lippert
5. Gerhard Ortinau
6. Anton Sterbling
7. William Totok
8. Richard Wagner
9. Ernest Wichner

Am Anfang war das Gespräch
(La început a fost dialogul) - 2 aprilie
1972 la Timișoara și apărea în Neue
Banater Zeitung.

Seite 4 Universitäts NRZ - Sonntag, 2. April 1972

Am Anfang war das Gespräch

Erstmalige Diskussion junger Autoren / Standpunkte und Standorte

Die Mitglieder der Aktionsgruppe Banat haben sich am Sonntag, dem 2. April 1972, in der Aula der Universität Timișoara versammelt. Es war ein Tag, an dem die jungen Autoren ihre Standpunkte und Standorte darlegten. Die Diskussion wurde von Albert Bohn moderiert. Die Teilnehmer waren: Rolf Bossert, Werner Kremm, Johann Lippert, Gerhard Ortinau, Anton Sterbling, William Totok, Richard Wagner und Ernest Wichner.

Die Diskussion begann mit einer Einführung von Albert Bohn. Er sprach über die Situation der jungen Autoren in Timișoara und die Bedeutung der Aktionsgruppe Banat. Danach folte eine Diskussion über die Werke der Teilnehmer. Jeder Autor las einen Ausschnitt aus seinem Werk, und die Teilnehmer diskutierten darüber.

Die Diskussion war sehr lebhaft und wurde von vielen Beifallspausen unterbrochen. Die Teilnehmer äußerten ihre Meinungen und Standpunkte sehr offen. Die Diskussion endete mit einer Zusammenfassung von Albert Bohn.

Die Diskussion war ein wichtiger Schritt für die Aktionsgruppe Banat. Sie zeigte, dass die jungen Autoren in Timișoara eine Stimme gefunden hatten. Die Diskussion wurde in der Zeitung "Neue Banater Zeitung" veröffentlicht.

Fotografii puse la dispoziție de William Totok - din arhiva
membrilor Aktionsgruppe Banat

*Die Aktionsgruppe hält sich über
Wasser. Periam-Port, 1974.
(v.l.n.r. William Totok, Werner Kremm,
Richard Wagner, Johann Lippert, Rolf
Bossert, Anton Sterbling)*

Grupul de Acțiune Banat - Periam-Port, 1974

**“În apă” : William Totok, Werner Kremm, Richard Wagner, Johann
Lippert, Rolf Bossert și Anton Sterbling**

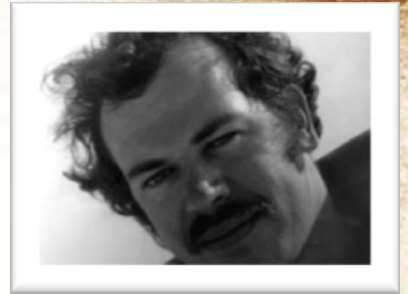
“Sub apă”: Gerhard Ortinau și Ernest Wichner

AKTIONSGRUPPE BANAT

Albert Bohn
(fără foto)

Rolf Bossert

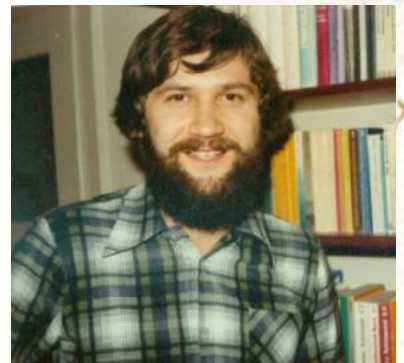
Werner Kremm

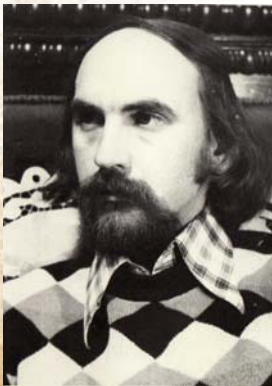
Johann Lippet

Gerhard Ortinau

Anton Sterbling

William Totok

Richard Wagner

Ernest Wichner

Gerhardt Csejka despre Aktionsgruppe Banat

Extrase din dosarul de urmărire informativă "Carol", întocmit de Securitate pe numele lui Gerhardt Csejka - ACNSAS, fond Informativ, dosar 157085, vol. 2

grupul de acțiune - sau asemănător așa

În ultimul sezon al literaturii germanilor din România se vorbește cu diferite referințe la - sau ca un grup, care nu este de multe ori numit și "grupul de acțiune". Uneori se mai adaugă și "BANAT", care de fapt vorbește de vedere geografic.

Este vorba de tineri care nu încrezător înpreună, și care formează colecții al autorilor germani și aparate.

Cu o primă discuție, care MBZ și poate fi cu rezerve ca mistică - se introduce o rolul a unei cauze și momente de epă mi sunt dovedite și care totuși a unei activități productive.

Prin aceasta poate fi vădită și riscul apariția acestui grup este vorba învoluntar - și este un pericol, care de fapt stă denumiri de grup, pericolul

Situația reală al oricărui grup se dimensionează în care riscul ca o regulă: în zece, în orice caz involucrează valorii literare.

În fine, aceasta amănă

GERHARDT CSEJKA

De parcă s-ar termina cu DE PARCA

Noul în lirica germană din România anulul 1972.

Deoarece însăși generația cea mai tânără, care în 1972 a pășit în plan cu toată fermitatea și a arătat chiar din pornire cea mai mare hotărâre pentru realitatea socială, nu s-a apropiat atât de mult acestei realități, fiindcă ar fi dat de apariții tipic românești care sînt sesizabile numai în cuvîntul românesc. Să nu se gîndească imediat la agazarea literatură a imanenței de limbă, cînd se gîndește despre acest complex. Poeziile acestor tineri sînt plăcute și vaporose tocmai prin aceea că ele - dincolo de consecința WITTGENSTEIN, dincolo de sloganuri ca documentații și acțiuni și mai cu seama de aceea teorie găsită după gîndiri îndelungate însă probabil nu în cunoștință de aceasta - au fost scrise dintr-o nemijlocită, nereflectată disponibilitate lingvistică și poetică; că lor, chiar dacă preiau elemente involuntare ale tehnicii poetice mai noi sau chiar dacă imită (n.t. falsifică), nu le este indiferentă până de scris, nu li se potrivesc gesturi searbăde; în poezie se îndreaptă neclintit spre țelul lor, se lasă rareori uluitor ademiniți și manipulați de limbă, de cuvinte, au ceva de spus și spun exact ceea ce au de spus. Și de cele mai multe ori fac aceasta în imagini și fraze simple și clare.

...cum împotriva opreliștilor.

De fapt de cine este vorba, despre bănățenii GERHARDT ORTINAU și RICHARD WAGNER și ANTON STERBLING și HANS MATYE și JOHANN LIPPET și WAGNER SOLINER și ALBERT BOHN și ROLF BOSSERT și ERNST WICHNER și WILLIAM TOTOK și cum îi cheamă pe toți. sau transilvănenii DIETLE LIEBERT și BRIGITTE MARIA ZEY și ERNST LOEW și HELMUT SEILER și alții ?. Motto pe care JOHANN LIPPET l-a dat poeziei sale "Culegeri" este semnificativ pentru pleiade: "Nu mai scriu epoei / Si nu facem compuneri în rime pure / totuși iubim foarte mult adevărul / și nu ca mulți alții doar caparavan". Nu vor să facă așa de parcă. Vor ca să li se acorde de fapt încredere, vor să "zîmbească și să iubească" fără remușcări, vor să înotînd - împotriva - curentului să poată adevări integritatea morala

Fotografii realizate în timpul vernisajului expoziției:

26 aprilie 2012, Timișoara, vernisajul expoziției: Werner Kremm, Ernest Wichner, Johann Lippet, William Totok, Anton Sterbling, Gerhard Ortinau. Foto: © Zoltán Pázmány

Balthasar Waitz, Werner Kremm, Gerhard Csejka, Ernest Wichner, Johann Lippet, William Totok, Anton Sterbling, Gerhard Ortinau, Helmuth Frauendorfer, Eduard Schneider și Horst Samson (central)
Foto: Zoltán Pázmány

Foto: CNSAS

26 aprilie 2012, ora 18.00, Timișoara, UVT - în așteptarea vizitatorilor!

26 aprilie 2012, ora 19.00, Timișoara, UVT - vernisajul expoziției

26 aprilie 2012, seminar deschis în cadrul expoziției cu masteranzii secției de Jurnalism, Facultatea de Științe Politice, Filosofie și Științe ale Comunicării (UVT), coordonați de conf. univ. dr. Viorel Marineasa.

Grupaj foto: CNSAS

Poezia "Angajament" - un text colectiv, adeseori recitat în cor de membrii grupului și care a cunoscut mai multe versiuni.

Engagement
(kollektiver Text der Aktionsgruppe)

bist engagiert
ja
bin engagiert
ja ja
sehr engagiert

bist auch engagiert
ja
bin auch engagiert
sehr engagiert
ja ja

will aber nicht mehr engagiert sein
bin schon zu lang engagiert gewesen

will auch nicht mehr engagiert sein
bin auch schon zu lang engagiert
gewesen

ja
mit dir da
mit dir da auch
bin nicht mehr engagiert ja
bin nicht mehr engagiert auch
ja ja
ja ja auch

doch wer einmal engagiert war
der wird engagiert bleiben immer
ja

ja ja

(1974)

TEXTS

traducere Andrei UJICA

ANGAJAMENT

r.wagner, w.totok, g.ostinau

ești angajat
da
sint angajat
da da
foarte angajat

și tu ești angajat
da
și eu sint angajat
foarte angajat
da da

dar nu mai vreau să fiu angajat
sint angajat de prea multă vreme

nici eu nu mai vreau să fiu angajat
și eu sint angajat de prea multa vreme

da
alături de tine
alături și de tine

nu mai sint angajat
nici eu nu mai sint angajat
da da asemenea

degeaba cine a fost odată angajat
rămîne angajat pentru totdeauna

da
da da

Traducerea în limba română a poeziei aparține lui Andrei Ujică și a fost identificată în dosarul de anchetă întocmit de Securitate pe numele lui William Totok.

NOTA INFORMATIVĂ

cu privire la

"Acordarea premiilor cenacului Adam Müller-Guttenbrunn",
Timișoara,

în Neue Banater Zeitung,

3 iulie 1983

Sursa: "ARDELEANU", 20.07.1983, din legătura

cpt. Crișan Nicolae, Securitatea Municipiului București

Cuvîntul de mulțumire a lui Johann Lippet:

"Si dacă am scris poezii despre iritările mele și dacă aceste poezii ale mele nu au ca subiect alăvirea, acest lucru se întimplă pentru că o mare parte a experiențelor mele s-au depus în mine sub formă de iritări";

"Am rămas fidel angajamentului. Si aud acel vers din vremea

XXXXXX imnului grupării "Aktionsgruppe", pe

care noi, prietenii mei și cu mine, ne-am recitat-o deseori
cu degetul arătător ridicat: "Cine a fost angajat, va rămîne
angajat, întotdeauna;" A folosit după cum se vede."

Scriu într-o limbă, pe care în această țară doar cîteva sute de mii o numesc limba lor maternă. Dacă ei, cei care vorbesc această limbă, se vor solidariza cu ceea ce scriu eu, este o garanță în care nu mi se mai dă ocazie să cred."

Si eu am vorbit în poeziile mele în numele meu, cu intenția
să spun ceva, ce interesează și pe alții. Este un lucru greu
de realizat, dar eu n-am să renunț."

Într-un "de a continua" programul "grupării" Aktionsgruppe